

וכו', עמ' 124 ואילך. ולמ"ש שם. הערה 30. יש להוסיף את דברי יעללינעק בבה"מ ח"ג. מבוא עמ' ווואא, הע' 4. יעללינעק שער שם שר"א הקליר בסילוק לפרש' שקלים («והיא שעה קומת אלפי שנאים») רמז לשיעור קומה. ועיין מ"ש ג' שלום בספרו הנ"ל, הוצ' שניה, עמ' 129 — 150.

הסיום שבשיעור קומה: «אני (כלומר, ר' ישמעאל) ור' עקיבא ערבינ בדבר" היה, כנראה, רגיל בספרי מסתורין. וכן מביא ר' משה תקו בס' כתב תמים (אוצר נחמד ח"ג ריש עמ' 62) בשם פרק שירה: וכתוב בסופו כל מי שהוגה בו תמיד זוכה לכך וכך, ופלוגי ופלוגי ערבים. וכן מביא בפ' עץ יוסף לתפילת הודו (בסדור אוצר התפלות): אי' בירושלמי. אמר ר' עקיבא כל האומר ג' פסוקים אלו וכו' אינו ניזוק. ובפירושו לסוף ובא לציון מעתיק: אמר ר' עקיבא כל האומר ג' פסוקים אלו מובטח לו שאינו ניזוק ואני ערב בדבר. הפסקא האחרונה נמצאת בסידור של ר"א הירץ (טיהנגן ש"כ) בפירוש לסוף ובא לציון במקומו. ירושלמי זה הוא אחד מספרי הקבלה שהמחברים היו מכנים אותם לפעמים: ירושלמי, עיין מ"ש הגרמ"מ כשר בתו"ש תולדות פכ"ו סי' ל"ב, בהערה, ומ"ש ר"א אפטוביצר בשמי, במבוא לס' הראבי"ה, עמ' 481 ואילך. ולעצם אמירת הפסוקים הנ"ל, עיין ירושלמי ברכות פ"ה ה"א, ח' ע"ד.

עמ' 14

— שו' 22: «הריני כיוצא בכס». עיין גם דב"ר פ"ה, ט', ולעיל שם פ"א, י"ב: מי שעובד להקב"ה לא כל שכן שיהיה כמותו. ובתנחומא בחוקותי הוצ' בובר סי' ו' עמ' וו: אמר הקב"ה כל מי שעושה כמעשי יהא דומה לי.

עמ' 15

— שו' 12: «בכתב תמים הנ"ל». עיין מ"ש ג'. שלום בספרו Major Trends וכו', עמ' 68, ועמ' 366, הע' 106—107.

— שו' 13: «כ"ה רק בבמ"ר י"ב, י"ב». וכן אמרו שם: א"ר סימון בשעה שאמר הקב"ה לישראל להקים את המשכן רמז למלאכי השרת שיעשו אף הם משכן, ובעת שהוקם למטן הוקם למעלן, והוא משכן הנער ששמו מטטרון שבו מקריב נפשותיהם של צדיקים לכפר על ישראל וכו'. במקבילות (תנחומא נשא סי' י"ח, ובפסיקתא רבתי ספ"ה) חסר הסיום «והוא משכן הנער» וכו'. וכנראה שהוספה זו ממדרש ר' משה הדרשן היא, עיין מ"ש ר"ח אלבק במבואו לבראשית רבתי, עמ' 10 ואילך. אבל רבינו בחיי בסוף פקודי מביא כל לשון המדרש הנ"ל גם בשם פרק אין דורשין (חגיגה י"ב ב'), ועיין מ"ש להלן בפנים. ועיין בליקוטים שבסוף ספר מנחה חדשה למס' אבות, פ"ד רע"ב, שעמד על הסתירה בין המקורות ביחס למלאך המקריב את הנשמות. ובס' תולדות יצחק לר' יצחק קארו סוף משפטים הסיק שהוא מיכאל הוא מטטרון, עיי"ש. ועיין בפ' התפלות והברכות לר' יהודה בר' יקר, ח"א עמ' קל"ט, שהביא את המדרש במ"ר בהקבלה לשאר המדרשות. ועיין מ"ש ר"א אפטוביצר בתרביץ ש"ב ס"ג, עמ' 257 ואילך.